

Al Nashiri v. Rumunsko (stížnost č. 33234/12) a Abu Zubaydah v. Litva (stížnost č. 46454/11)

Datum rozhodnutí: 31. května 2018

Závěr: *Stěžovatelé se nacházeli pod výsostnou pravomocí členských států, které odpovídají za porušení jejich práv zaručených Úmluvou.*

Obsah: Stížnost se týká postupu Rumunska (ve věci stěžovatele Al-Nashiriho) a Litvy (ve věci stěžovatele Abu Zubaydaha), které umožnily CIA (United States Central Intelligence Agency, Ústřední zpravodajské službě Spojených států amerických) převést stěžovatele v rámci tajného programu výjimečného zacházení na území těchto členských států, aby zde byli vystaveni zlému nakládání a svévolnému zadržování v tajných věznicích CIA. Psychologické vyšetření stěžovatele Al Nashiriho pořízené v roce 2013 konstatovalo, že trpí posttraumatickým stresovým syndromem. Stěžovatelé dále poukázali na to, že Rumunsko ani Litva nezajistily účinné vyšetření jejich obvinění. Al Nashiri ve Spojených státech čelí obžalobě z hrdelních zločinů z důvodu svého zapojení do teroristických útoků. Soud jednomyslně rozhodl o porušení čl. 3 s ohledem na to že členské státy neprovedly účinné vyšetřování obvinění stěžovatelů a v důsledku jejich přímého zapojení do aktivity CIA, které vedlo ke zlému nakládání se stěžovateli, čl. 5 a čl. 13 ve spojení s čl. 3, čl. 5 a čl. 8 a dále ve věci proti Rumunsku porušení čl. 6 odst. 1, čl. 2 a 3 ve spojení s čl. 1 Protokolu č. 6, protože Rumunsko spolupracovalo při převezení stěžovatele ze svého území bez ohledu na reálné nebezpečí, že stěžovatel může být ohrožen hrubým odepřením spravedlnosti a trestem smrti.

Poznámka: Soud konstatoval, že nemá ke stěžovatelům přístup a tito jsou drženi orgány Spojených států amerických ve velmi přísných podmínkách, takže soud byl odkázán na informace z řady jiných zdrojů. Klíčovou informaci soud získal zejména ze Zprávy Senátu Spojených států amerických o mučení CIA, která byla vydána v prosinci 2014. Soud také vyslechl expertního svědka. Soud dospěl k závěru, že Rumunsko provozovalo tajnou věznici CIA s kódovým označením Detention Site Black (Vazební zařízení Černá) v období

od září 2003 do listopadu 2005, kde byl první stěžovatel držen po dobu 18 měsíců, zatímco Litva provozovala tajnou věznici Detention Site Violet (Vazební zařízení Fialová) ve stejném období, kde byl druhý stěžovatel držen více než rok. Vnitrostátní úřady přitom věděly, že CIA s vězni bude zacházet způsobem, který je v rozporu s Úmluvou. Rumunsko a Litva následně umožnily převoz stěžovatelů do jiných tajných věznic CIA, resp. do Spojených států amerických.

Související judikatura: rozsudek ze dne 2. 12. 2010, *Abuyeva a ostatní v. Rusko*, č. 27065/05, rozsudek ze dne 24. 7. 2014, *Al Nashiri v. Polsko*, č. 28761/11, rozsudek ze dne 2. 3. 2010, *Al-Saadoon a Mufdhi v. Spojené království*, č. 61498/08, ECHR 2010, rozsudek ze dne 18. 12. 2012, *Aslakhanova a ostatní v. Rusko*, č. 2944/06, 8300/07, 50184/07, 332/08 a 42509/10, rozsudek ze dne 24. 5. 2011, *Association „21 December 1989“ a ostatní v. Rumunsko*, č. 33810/07 a 18817/08.

Relevantní ustanovení: čl. 2 (právo na život), čl. 3 (zákaz mučení), čl. 5 (právo na svobodu a osobní bezpečnost), čl. 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces), čl. 8 (právo na respektování rodinného a soukromého života), čl. 13 (právo na účinné opravné prostředky) a čl. 1 Protokolu č. 6 (zákaz trestu smrti) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Novotný v. Česká republika (stížnost č. 16314/13)

Datum rozhodnutí: 7. června 2018

Závěr: *Postupem vnitrostátních soudů, které prohlásily svůj závěr o otcovství stěžovatele k dítěti za nezpochybnitelný, ačkoliv prokázal, že biologickým otcem dítěte není, bylo porušeno právo stěžovatele na respektování rodinného a soukromého života.*

Obsah: Stěžovatel byl v roce 1970 určen otcem dítěte, jehož biologické otcovství popřel. Současně bylo rozhodnuto o jeho povinnosti platit na dítě výživné. Stěžovatel v roce 2012 podstoupil test DNA, který jeho otcovství jednoznačně vyloučil. Vnitrostátní soudy však odmítly původní závěr revidovat s odkazem na uplynutí tříleté promlčecí lhůty. Soud jednomyslně rozhodl o porušení čl. 8 Úmluvy.

Poznámka: Soud poukázal na svou konstantní judikaturu, podle níž rozhodl o porušení čl. 8 v případech, kdy stěžovatelé neměli žádnou možnost napadnout rozhodnutí soudů na základě nových biologických důkazů.

Související judikatura: rozsudek ze dne 10. 9. 2006, *Paulík v. Slovensko*, č. 10699/05, rozsudek ze dne 9. 11. 2006, *Tavli v. Turecko*, č. 11449/02, rozsudek ze dne 25. 2. 2014, *Ostace v. Rumunsko*, č. 12547/06, rozsudek ze dne 15. 7. 2014, *Tsevelin Petkov v. Bulharsko*, č. 2641/06.

Relevantní ustanovení: čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na respektování rodinného a soukromého života).

M. L. a W. W. v. Německo (stížnost č. 60798/10)

Datum rozhodnutí: 28. června 2018

Závěr: Úkolem zpravodajství je podílet se na vytvoření veřejného mínění v demokratické společnosti, k němuž patří i zpřístupňování starších článků, které jsou uloženy v archívech.

Obsah: Stížnost se týká odmítnutí Federálního soudního dvora vydat předběžné opatření, jímž by bylo zakázáno třem různým zpravodajským agenturám poskytovat přístup uživatelům internetu k dokumentaci týkající se odsouzení stěžovatelů za vraždu známého herce, v níž byla uvedena i jejich plná jména. V roce 2007 stěžovatelé zahájili řízení proti rozhlasové stanici Deutschlandradio a požadovali anonymizaci svých osobních údajů, které se objevily na internetové stránce rozhlasové stanice. Soud jednomyslně rozhodl, že nebyl porušen čl. 8 Úmluvy.

Poznámka: Soud zdůraznil, že přístup k možnosti podávat informace o žurnalistově zvoleném tématu je součástí svobody zpravodajství. Článek 10 zaručuje zpravodajství svobodu výběru, které skutečnosti budou publikovány – za předpokladu, že jsou zároveň respektovány etické profesní normy. Zahrnutí individualizované informace do zprávy – tedy informace o plném jménu osoby, o níž se jedná – je významnou součástí práce tisku, zejména pokud se jedná o zpravodajství o trestním řízení, které poutalo velkou pozornost veřejnosti, a plynutí času ji nijak neumenšilo.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 7. 2. 2012, *Axel Springer AG v. Německo*, č. 39954/08, rozsudek Velkého senátu ze dne 20. 5. 1999, *Bladet Tromsø a Stensaas v. Norsko*, č. 21980/93, ECHR 1999-III, rozsudek ze dne 7. 6. 2016, *Cicad v. Švýcarsko*,

č. 17676/09, rozsudek Velkého senátu ze dne 10. 11. 2015, *Couderc a Hachette Filipacchi Associés v. Francie*, č. 40454/07, ECHR 2015 (výňatky), rozsudek Velkého senátu ze dne 16. 6. 2015, *Delfi AS v. Estonsko*, č. 64569/09, ECHR 2015.

Relevantní ustanovení: čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na respektování rodinného a soukromého života).

Rozsudek Velkého senátu ve věci G. I. E. M. S. r. I. a ostatní v. Itálie (stížnosti č. 1828/06, 34163/07 a 19029/11)

Datum rozhodnutí: 28. června 2018

Závěr: Článek 7 Úmluvy neumožňuje uvalit trestní sankci na soukromou osobu, aniž by byla dovozena a deklarována její osobní trestní odpovědnost.

Obsah: Stížnost se týká konfiskace nemovitostí státem v případě nezákonné výstavby na pozemcích u pobřeží v Bari, jejichž vlastníky je skupina stěžovatelů. Když začali tito vlastníci stavět na základě vydaných stavebních povolení komplexu budov, byla stavba na základě opatření příslušných úřadů přerušena s tím, že zastavované pobřežní oblasti jsou chráněným územím veřejného zájmu a na základě příslušné vnitrostátní legislativy je zde zakázáno stavět. Vnitrostátní soudy měly nejprve za to, že jestliže se podle územního plánu jedná o zastavitelné území, není zde zakázáno stavět, a nemovitosti byly vráceny vlastníkům. Posléze na základě rozhodnutí vyšších soudních instancí byly nemovitosti vyvlastněny stěžovatelům bez náhrady s odůvodněním, že jde o nezákonně zřízené stavby, protože příslušná legislativa zakazuje udělit stavební povolení na místech národního zájmu, včetně pobřežních oblastí. Byla nařízena konfiskace nemovitostí, ač stěžovatelé měli řádně vydaná stavební povolení. Vlastníci nemovitostí byli se svými nároky odkázáni na občanskoprávní soudy. V říjnu 2012 město Bari s ohledem na rozsudek ESLP ve věci *Sud Fondi S. r. L. a ostatní* požádalo okresní soud v Bari o navrácení konfiskovaných pozemků také společnosti G. I. E. M. S. r. I. V březnu 2013 byla konfiskační opatření ve vztahu k tomuto stěžovateli zrušena a tato společnost získala zpět své pozemky v prosinci 2013. Senát soudu, kterému byla věc předložena, se vzdal své pravomoci ve prospěch předložení věci Velkému senátu. Velký senát rozhodl patnácti hlasy ku dvěma, že byl

porušen čl. 7 Úmluvy, jednomyslně, že byl porušen čl. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě ve vztahu ke všem stěžovatelům, šestnácti hlasy k jednomu o porušení čl. 6 odst. 2 Úmluvy a jednomyslně o odložení rozhodnutí o spravedlivém zadostiučinění. K rozsudku připojili odlišná nebo částečně nesouhlasná stanoviska tito soudci a soudkyně: Motoc, Pinto de Albuquerque, Spano, Lemmens, Sajó, Karakaş, Keller, Vehabović, Kūris a Grozev.

Poznámka: Velký senát konstatoval, že všem stěžovatelům byly konfiskovány jejich pozemky, ač nebyli formálně usvědčeni ze žádného závadného jednání. Jedinou výjimkou byl jeden ze stěžovatelů, pan Gironde, v jehož věci byly prokázány skutkové okolnosti zakládající protiprávní jednání nezákonné stavby na pozemcích, kde řízení bylo zastaveno z důvodu promlčení, a soud proto dovodil, že v případě tohoto stěžovatele nebyl porušen čl. 7 Úmluvy. Nicméně tento stěžovatel byl v zásadě prohlášen vinným kasačním soudem, a to v řízení, v němž nebyla respektována presumpce nevinoty. Proto soud vyslovil porušení čl. 6 odst. 2 ve vztahu k panu Girondovi. Soud zdůraznil, že ostatní společnosti stěžovatelů nebyly stranou žádného trestního řízení vedeného proti nim. Článek 1 Protokolu č. 1 byl porušen ve vztahu ke všem stěžovatelům s ohledem na nepřiměřenost konfiskačního opatření.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 12. 7. 2013, *Allen v. Spojené království*, č. 25424/09, rozsudek Velkého senátu ze dne 11. 1. 2007, *Anheuser-Busch Inv. v. Portugalsko*, č. 73049/01, ECHR 2007 I, rozsudek ze dne 3. 9. 2015, *Berland v. Francie*, č. 42875/10, rozsudek Velkého senátu ze dne 30. 6. 2005, *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi v. Irsko*, č. 45036/98, ECHR 2005 VI, rozsudek ze dne 20. 1. 2009, *Sud Fondi srl a ostatní v. Itálie*, č. 75909/01, rozsudek ze dne 10. 5. 2012, *Sud Fondi srl a ostatní v. Itálie* (spravedlivé zadostiučinění), č. 75909/01, rozhodnutí o přijatelnosti stížnosti ze dne 30. 8. 2007, *Sud Fondi srl a ostatní v. Itálie*, č. 75909/01.

Relevantní ustanovení: čl. 6 odst. 2 (presumpce nevinoty), čl. 7 (zákaz trestu bez zákona), čl. 41 (spravedlivé zadostiučinění) a čl. 1 Protokolu č. 1 (ochrana vlastnictví) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Mariya Alekhina a ostatní v. Rusko (stížnost č. 38004/12)

Datum rozhodnutí: 17. července 2018

Závěr: Bylo výjimečně tvrdé odsoudit stěžovatelky k trestu odnětí svobody jen proto, že si oblékly pestrobarevné oblečení, mávaly okolo sebe rukama a nohama a užívaly vulgární výrazy, a to bez jakékoli analýzy textů jejich písně nebo souvislostí jejich projevu.

Obsah: Stížnost se týká vazebního stíhání a nepodmíněného odsouzení až k dvěma letům odnětí svobody tří členek punkové skupiny Pussy Riot za pokus přednést protestní písně v katedrále v Moskvě v roce 2012. Vnitrostátní soudy dospěly k závěru, že projev členek skupiny byl urážlivý, a zakázaly také přístup k videonahrávce incidentu, kterou dívky umístily na internet, s odůvodněním, že jde o extremistický projev. Soud šesti hlasy k jednomu rozhodl o porušení čl. 3 Úmluvy ve vztahu k podmínkám, v nichž byly členky skupiny převáženy k soudním líčením, a s ohledem na ponížení, jemuž byly vystaveny, když byly trvale umístěny ve skleněném boxu v průběhu hlavního líčení a obklopeny ozbrojenými policisty a psy, ačkoliv zjevně nepředstavovaly žádné bezpečnostní riziko. Jednomyslně soud rozhodl o porušení čl. 5 odst. 3, protože vnitrostátní soudy zdůvodňovaly jejich ponechání ve vazbě po dobu pěti měsíců stereotypním odůvodněním, dále o porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy s ohledem na to, že bezpečnostní opatření v soudní síni, zejména skleněný box a těžce ozbrojená ostraha, zabránila stěžovatelkám radit se soukromě s právními zástupci po celý měsíc trvání hlavního líčení, šesti hlasy vůči jednomu o porušení 10 Úmluvy s ohledem na odsouzení všech tří stěžovatelek a jejich uvěznění a jednomyslně o porušení čl. 10 Úmluvy v důsledku zákazu videí, která umístily na internet. Odlišné stanovisko připojila soudkyně Elósegui.

Poznámka: Soud připustil, že lze zaručit možnost přijetí opatření k zajištění dodržování norem chování na místech, kde se projevuje náboženská úcta. Nicméně uvedl, že bylo výjimečně tvrdé odsoudit stěžovatelky k trestu odnětí svobody jen na základě jejich projevu bez jakéhokoliv zřetele k jeho politickým souvislostem. Soud dále zdůraznil, že vnitrostátní soudy neuvedly, k čemu byl nezbytný zákaz videa umístěného na internetu, a pouze zopakovaly závěry zjištění lingvistické expertní zprávy, aniž by provedly vlastní analýzu předmětného materiálu.

Související judikatura: rozsudek ze dne 12. 3. 2009, *Aleksandr Makarov v. Rusko*, č. 15217/07, rozsudek ze dne 10. 1. 2012, *Ananyev a ostatní v. Rusko*, č. 42525/07 a 60800/08,

rozsudek ze dne 17. 7. 2001, *Association Ekin v. Francie*, č. 39288/98, ECHR 2001-VIII, rozsudek ze dne 2. 5. 2006, *Aydın Tatlav v. Turecko*, č. 50692/99, rozsudek ze dne 4. 11. 2008, *Balsytė-Lideikienė v. Litva*, č. 72596/01, rozsudek ze dne 3. 7. 2008, *Belov v. Rusko*, č. 22053/02, rozsudek Velkého senátu ze dne 13. 12. 2012, *El-Masri v. bývalá republika Makedonie*, č. 39630/09, ECHR 2012.

Relevantní ustanovení: čl. 3 (zákaz mučení), čl. 5 odst. 3 (zákonné důvody zatčení a vazby), čl. 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces), čl. 10 (svoboda projevu) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Negrea a ostatní v. Rumunsko (stížnost č. 53183/07)

Datum rozhodnutí: 24. července 2018

Závěr: Zvyk místního úředníka odmítnat přijetí neúplných žádostí, ačkoliv byl v rozporu se zákonem, byl uplatňován vůči všem žadatelům o dávky bez ohledu na jejich etnický původ a nepodařilo se prokázat, že by tím byli postiženi více Romové než ostatní žadatelé.

Obsah: Stížnost se týká nepřímé diskriminace z důvodu příslušnosti k romské etnické skupině, pokud jde o právo na rodinné sociální dávky. V rozhodné době vnitrostátní právo stanovilo nárok na různé typy dávek, jako je porodní příspěvek pro matku nebo dětský příspěvek. Stěžovatelky v té době vedly společnou domácnost se svými partnery. Narodily se jim děti mimo manželství a k dětem bylo uznáno otcovství. Stěžovatelky uvedly, že místní úředník odmítl zaregistrovat jejich žádost o dávky s odůvodněním, že neuzavřely s otci dětí manželství. Soud jednomyslně rozhodl o porušení čl. 6 odst. 1 a čl. 13 Úmluvy.

Poznámka: Soud především uvedl, že řízení, které trvalo sedm let a devět měsíců, což je délka kterou nelze přičítat složitosti věci nebo chování stěžovatelů, neodpovídalo požadavku na rozhodnutí v přiměřené době. Přesto konstatoval, že ve spise není k dispozici spolehlivý důkaz o tom, že jednotlivci romského původu by byli postupem státních orgánů více dotčeni než ostatní, v situaci, kdy se jednalo o stejný přístup státních orgánů ke všem žadatelům. Dále poznamenal, že v rozhodné době neměli stěžovatelé v Rumunsku k dispozici účinný opravný prostředek, aby mohli podat stížnost proti nepřiměřené délce řízení.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 12. 2. 2004, *Perez v. Francie*, č. 47287/99, CEDH 2004-I, rozsudek ze dne

20. 3. 2009, *Gorou v. Řecko*, č. 12686/03, rozsudek ze dne 4. 3. 2008, *Cerăceanu v. Rumunsko* (č. 1), č. 31250/02.

Relevantní ustanovení: čl. 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces), čl. 13 (právo na účinné opravné prostředky) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Rozhodnutí o nepřijatelnosti stížností Gohe v. Francie a tří dalších stížností (stížnost č. 65883/14, 21434/15, 48044/15, 51477/15)

Datum rozhodnutí: 26. července 2018

Závěr: Jestliže byly prohlídky provedeny v prostorách třetích osob, nemohou se stěžovatelé dovolávat postavení oběti porušení práva na ochranu soukromého života a obydlí.

Obsah: Stížnost se týká domovních prohlídek a následného zabránění věcí v prostorách třetích osob, na jejichž základě byly u stěžovatelů zahájeny samostatné daňové kontroly a ty v některých případech vyústily v řízení o dodatečném vyměření daně a v jednom případě k odsouzení pro daňový podvod. Soud jednomyslně prohlásil stížnosti za nepřijatelné.

Poznámka: Soud uvedl, že vnitrostátní řízení týkající se stěžovatelů ve svém celku byla spravedlivá, a zdůraznil, že podle Úmluvy nevzniká nárok na právní pomoc v civilních sporech. Připomněl, že právo na účinný opravný prostředek předpokládá existenci „odůvodněné stížnosti“ podle jiných ustanovení Úmluvy a jejích protokolů.

Související judikatura: rozsudek ze dne 12. 7. 1988, *Schenk v. Švýcarsko*, č. 10862/84, série A 140, rozsudek ze dne 9. 6. 1988, *Teixeira de Castro v. Portugalsko*, č. 25829/94, Recueil 1998-IV, rozsudek ze dne 1. 3. 2007, *Heglas v. Česká republika*, č. 5935/02, rozsudek ze dne 26. 4. 2007, *Gebremedhin [Gaberamadhien] v. Francie*, č. 25389/05, CEDH 2007-II, rozsudek ze dne 26. 2. 2002, *Del Sol v. Francie*, č. 46800/99, CEDH 2002-II, rozsudek ze dne 26. 2. 2002, *Essaadi v. Francie*, č. 49384/99, rozhodnutí o nepřijatelnosti stížnosti ze dne 24. 2. 2009, *C. M. V. M. C. O LIMO v. Španělsko*, č. 33732/05.

Relevantní ustanovení: čl. 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces), čl. 8 (právo na ochranu rodinného a soukromého života), čl. 13 (právo na účinné opravné prostředky) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Připravila: Pavla Boučková